

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรือสังคมศาสตร์ ล้วนแต่เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนต้องปรับตัวเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยในการปรับตัวดังกล่าว

การศึกษา ตามความหมายของนักการศึกษาหมายความว่า (1) การดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถพัฒนาความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมที่จัดเป็นค่านิยม หรือคุณธรรมที่จะเป็นผลดีต่อสังคมที่บุคคลเหล่านั้นเป็นสมาชิกอยู่ (2) เป็นกระบวนการทางสังคมที่ทำให้บุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่มีการควบคุมอยู่อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมจากโรงเรียนซึ่งคัดเลือกและควบคุมเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพทางสังคมและพัฒนาการส่วนบุคคลที่ดี (3) เป็นอาชีพชนิดหนึ่งสำหรับครูหรือวิชาที่สอนหรือเตรียมบุคคลให้เป็นครู (4) เป็นการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีการจัดเป็นระบบจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง (Good 1973 : 202) หรือการศึกษา หมายถึงกระบวนการใด ๆ ที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนไปในทางดี เพื่อจะได้ปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เพื่อความผาสุกของตนและสังคม (จรินทร์ ธานีรัตน์ 2505 : 41) เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีโดยเฉพาะในด้านความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี คัดเลือกและควบคุมอย่างดี

ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการทางสังคมที่ต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง แนวความคิดเรื่อง การจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อการเรียนรู้จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง คณะกรรมการศึกษาระหว่างชาติ (International Commission on Development of Education) (วัชร ฐาคำ และกิ่งแก้ว อรรถากร 2517 : 10 อ้างอิงมาจาก Coomb 1973 : 83) ได้แบ่งระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การศึกษาแบบธรรมควาวิสัย (Informal Education) เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่บุคคลได้รับและสะสมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ค่านิยมจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น จากครอบครัว การดำเนินงานในชีวิตประจำวัน การอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาแบบนี้ไม่มีการจัดระบบและไม่มีแบบแผน แต่เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากของบุคคลแต่ละคน แม้บุคคลนั้นจะผ่านการศึกษจากระบบโรงเรียนมาแล้วก็ตาม

2. การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) เป็นการศึกษาที่มีระบบ โครงสร้างเป็นลำดับขั้น มีการแบ่งชั้นเรียน แบ่งระยะเวลาเรียน มีหลักสูตรตามชั้นหรือระยะเวลาเรียน

3. การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) เป็นการจัดการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่ว่าจะศึกษานั้นจะจัดเป็นกิจกรรมการศึกษาโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข

การศึกษาทั้ง 3 ประเภทนี้อาจสรุปรวมได้เป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของโครงสร้าง การจัดระบบการศึกษา คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาทั้ง 2 ระบบล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของบุคคลทั้งสิ้น และในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต จะต้องจัดให้ประสานสัมพันธ์กันทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2521) ซึ่งในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้ระบุวัตถุประสงค์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า "เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่อยู่นอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ได้รับการศึกษาที่เป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีคุณธรรม ศีลธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ทันต่อเหตุการณ์ มีโอกาสพัฒนาทักษะและวิชาชีพตามความจำเป็น สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529

กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ให้ได้รับการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวข้างต้น โดยการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การจัดบริการการศึกษาด้านพื้นฐาน การจัดบริการด้านข่าวสารข้อมูล และการจัดบริการการศึกษาด้านทักษะและวิชาชีพ ซึ่งการจัดบริการด้านข่าวสารข้อมูล เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักศึกษา ค้นคว้าหาความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเอง รักการอ่าน เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาตนเองให้ทันต่อ เหตุการณ์และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน ซึ่งกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพื่อการจัดบริการข่าวสารข้อมูลประกอบด้วย การจัดห้องสมุดประชาชน การจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และประจำวัด การรับบริจาคหนังสือ การจัดหน่วยโสตทัศนศึกษา การจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ เช่น ห้องฟ้าจำลอง พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ และการผลิตเอกสาร ตำรา แบบเรียน และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

* ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งให้เกิดความสมดุลย์ทางการศึกษาระหว่างในเมืองกับชนบท เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่คนในชนบท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นความคิดริเริ่มที่จะใช้สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ เป็นเครื่องส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน กองการศึกษาผู้ใหญ่ได้เริ่มโครงการนี้เมื่อ พ.ศ. 2514 โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2520 : 9)

1. เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสาร เหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันและความรู้ต่าง ๆ
2. เพื่อส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมนหนังสือ
3. เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 ได้เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์บางประการดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531)

1. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่านและป้องกันการลืมนหนังสือ
2. เพื่อให้มีศูนย์รวมหนังสือในหมู่บ้าน ที่จะให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการค้าขายในชีวิต

3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัด และบริการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

4. เพื่อให้เป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรม เสริมความรู้และประสบการณ์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

จุดมุ่งหมายของที่อ่านหนังสือฯ เมื่อแรกตั้งจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2530) จุดหลักยังคงไว้คือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน และป้องกันการลืมนหนังสือ แต่ที่เพิ่มมา มี 2 ประการที่น่าสนใจคือ เพื่อให้ที่อ่านหนังสือฯ เป็นศูนย์รวมหนังสือในหมู่บ้านที่จะให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และเป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรม เสริมความรู้และประสบการณ์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

โครงการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นโครงการที่ช่วยป้อนข่าวสารต่าง ๆ เข้าไปในหมู่บ้านในรูปของหนังสือพิมพ์ ช่วยให้ประชาชนได้ทราบข่าวคราวความเป็นไปของบ้านเมือง เป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนที่ทันต่อเหตุการณ์ และสิ่งที่ชาวบ้านรู้ได้จากหนังสือพิมพ์นั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้ความสามารถและทักษะที่จะนำไปใช้ปรับปรุงมาตรฐานของชีวิตให้ดีขึ้น (กรมสามัญศึกษา, กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2520 : 32 , กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531 : 43) เป็นสถานที่ที่จัดกิจกรรม ประชุมพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531 : 44)

ความสำเร็จของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าการขยายที่อ่านหนังสือฯ ไปทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย จาก 75 แห่ง ในปี พ.ศ. 2515 (จรัญ คาศรี 2519 : 32) เป็น 28,758 แห่ง ในปี พ.ศ. 2531 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2532 : 24) แต่ผู้ใช้โดยเฉลี่ยต่อวันมิได้เพิ่มขึ้น คือ จากการศึกษาของจรัญ คาศรี (2519 : 172) พบว่ามีผู้ใช้เฉลี่ยวันละ 18 คน และยังคงเป็น 18 คนในปี 2531 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531 : 33)

ที่อ่านหนังสือฯ ใน 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช ชุมพร สุราษฎร์ธานี ตรัง กระบี่ พังงา ระนอง และภูเก็ต จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2527 มี 3,605 แห่ง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531) ซึ่งที่อ่านฯ

จำนวนดังกล่าวแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ที่อ่านในงบบปกติ ที่อ่านงบ อพป. และที่อ่านนอกงบประมาณ ทั้งหมดอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

การประเมินผลประสิทธิภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านใน 14 จังหวัดภาคใต้ ครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินว่าที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถใช้ประโยชน์ได้โดยตรงในการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์บางสาขา และอาจเป็นประโยชน์โดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงหรือขยายการจัดตั้งที่อ่านหนังสือ เพื่อให้เป็นแหล่งวิชาการในชุมชนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ว่ามีการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกรรมการที่อ่านหนังสือฯ ผู้รับผิดชอบที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ที่มีต่อที่อ่านหนังสือฯ ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร ต่อที่อ่านหนังสือฯ ที่ตนรับผิดชอบ
4. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของที่อ่านหนังสือฯ ว่าสามารถที่จะสนองวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพของที่อ่านหนังสือฯ และการดำเนินงานที่อ่านหนังสือฯ ใน 14 จังหวัดภาคใต้
2. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของกรรมการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีต่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

3. ทำให้ได้ข้อมูลบางส่วนที่จะใช้เป็นแนวทาง และเป็นข้อเสนอแนะในการจัดตั้ง ปรับปรุง และขยายจำนวนที่อ่านหนังสือ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาคั้งนี้ศึกษาจากที่อ่านหนังสือ จำนวน 3,605 แห่ง ที่อยู่ในความดูแลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ใน 14 จังหวัดภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช ชุมพร สุราษฎร์ธานี ตรัง กระบี่ พังงา ระนอง และภูเก็ต จากการสำรวจปี พ.ศ. 2527 โดยการสุ่มตัวอย่างที่อ่านหนังสือ แบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่มกระจาย (Table of Random Number) ที่อ่านหนังสือ ที่สุ่มได้ทั้งหมดมี 120 แห่ง จาก 14 จังหวัด และผู้ดูแลที่อ่านหนังสือ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 120 แห่งนั้น เรื่องที่ศึกษาคือ สภาพและการดำเนินการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และความคิดเห็นของผู้ดูแลที่อ่านหนังสือ ที่มีต่อที่อ่านหนังสือ ที่ตนรับผิดชอบ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 สภาพของที่อ่านหนังสือ

2.1.2 การดำเนินงานที่อ่านหนังสือ

2.1.3 ความคิดเห็นของกรรมการฯ และ/หรือผู้ดูแลที่อ่านหนังสือ

2.2 ตัวแปรตาม

ผลการประเมินผลที่อ่านหนังสือ

3. คำจำกัดความเฉพาะ

3.1 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หมายถึง แหล่งบริการข่าวสารข้อมูลในระดับหมู่บ้านที่ตั้งขึ้น จัดดำเนินการและอยู่ในความดูแลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

3.2 สภาพที่อ่านหนังสือ หมายถึง สภาพของที่อ่านหนังสือ ในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งปรากฏอยู่ในที่อ่านหนังสือ แต่ละแห่งนั้น ๆ

3.3 การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานของกรรมการที่อ่านหนังสือ ในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐาน ต่อที่อ่านหนังสือ แต่ละแห่งนั้น ๆ

3.4 ความคิดเห็นของกรรมการที่อ่านหนังสือ หรือผู้รับผิดชอบ ที่อ่านหนังสือ หมายถึง ความคิดเห็นของกรรมการหรือผู้รับผิดชอบที่อ่านหนังสือ ที่มีต่อที่อ่านหนังสือ ที่บุคคลเหล่านั้นดูแลรับผิดชอบอยู่

3.5 ประสิทธิภาพของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หมายถึง ที่อ่านหนังสือ ที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ทุกประการ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2 ด้าน คือ ด้านสภาพที่อ่านหนังสือ และด้านการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งประสิทธิภาพของที่อ่านหนังสือ ไว้เป็น 4 ระดับ คือ

3.5.1 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพดีมาก

3.5.2 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพดี

3.5.3 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพพอใช้

3.5.4 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่ควรปรับปรุง

3.6 เกณฑ์มาตรฐานที่อ่านหนังสือ ปรากฏในด้านต่าง ๆ 2 ด้าน คือ

3.6.1 สภาพที่อ่านหนังสือ ประกอบด้วยตัวแปรวัสดุ ปัจจัย ดังนี้

3.6.1.1 ที่อ่านหนังสือตั้งอยู่ในที่ชุมชน เดินทางไปมาสะดวก

3.6.1.2 อาคารที่อ่านหนังสือ เป็นอาคารเอกเทศ

3.6.1.3 ที่อ่านหนังสือ เป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ

3.6.1.4 มีป้ายประกาศหรือกระดาน 1 แผ่น

3.6.1.5 มีป้ายเชิญชวนการไปใช้ที่อ่านหนังสือ หรือข้อความอื่น
อย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 แห่ง

3.6.1.6 มีโต๊ะสำหรับอ่านหนังสือ อย่างน้อย 1 ตัว

3.6.1.7 มีเก้าอี้หรือม้านั่งสำหรับอ่านหนังสือ นั่งได้อย่างน้อย

3.6.1.8 มีที่วางหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ที่ มีไม้ทาบวางได้ 5-9 ฉบับ

3.6.1.9 มีตู้หรือชั้นวางหนังสือ อย่างน้อย 1 ตู้ หรือ 1 ชั้น

3.6.1.10 มีป้ายรายชื่อคณะกรรมการที่อ่านหนังสือฯ จำนวน 1 ป้าย

3.6.1.11 มีป้ายชื่อที่อ่านหนังสือฯ ขนาดพอเหมาะกับตัวอาคาร จำนวน 1 ป้าย

* 3.6.2 การดำเนินงาน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

3.6.2.1 ด้านสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย

ก. ดำเนินการให้หนังสือพิมพ์ฉบับปัจจุบัน ไปถึงที่อ่านหนังสือฯ อย่างช้า ภายใน 2 วัน นับจากหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นวางเผยแพร่

ข. หนังสือพิมพ์ฉบับล่วงเวลา ควรเก็บไว้บริการในที่อ่านหนังสือฯ อย่างน้อย 1 สัปดาห์

ค. มีการลงทะเบียนหนังสือ

ง. มีการลงทะเบียนหนังสือพิมพ์

3.6.2.2 ด้านที่อ่านหนังสือฯ

ก. มีการชักชวนประชาชนในหมู่บ้าน ให้การสนับสนุน วัสดุ หรือกำลังกาย ในการจัดที่อ่านหนังสือฯ อย่างน้อยในระดับปานกลางขึ้นไป

ข. มีการเก็บสถิติผู้ยืม และผู้อ่านอย่างสม่ำเสมอ

ค. มีหน่วยงานที่ไปจัดกิจกรรม เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่ประชาชน ในที่อ่านหนังสือฯ ทั้งของรัฐและภาคเอกชน อย่างน้อย 4 หน่วย-งาน

ง. มีการนิเทศตรวจเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง/ 1 แห่ง

3.6.2.3 ด้านกรรมการที่อ่านหนังสือฯ

- ก. มีจำนวนกรรมการที่อ่านหนังสือฯ ที่ได้รับการอบรมแหล่งละไม่ต่ำกว่า 5 คน
- ข. มีกรรมการผลัดเปลี่ยนกันมาดูแลที่อ่านหนังสือฯ ทุกวัน วันละครั้ง
- ค. มีการประชุมคณะกรรมการที่อ่านหนังสือฯ ปีละ 5-12 ครั้ง
- ง. การประชุมแต่ละครั้ง มีกรรมการมาร่วมประชุมอย่างน้อย เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการที่มี

3.6.2.4 ด้านผู้ใช้

- ก. มีผู้มาอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 20 คน
- ข. มีการพูดคุยกันต่อถึงเรื่องที่อ่าน หลังจากเสร็จสิ้นการอ่านแล้ว

* การประเมินประสิทธิภาพที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

เนื่องจากการดำเนินงานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ที่อ่านหนังสือที่เหมาะสม มีการดำเนินงานด้านสิ่งพิมพ์ ด้านที่อ่านหนังสือฯ ด้านกรรมการที่อ่านหนังสือฯ และด้านผู้ใช้ ครอบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่วางไว้ ซึ่งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่จัดว่ามีประสิทธิภาพดีมาก ดี พอใช้ ควรปรับปรุง ก็คือที่อ่านหนังสือฯ ที่อยู่ในเกณฑ์ดังนี้

1. ด้านสภาพที่อ่านหนังสือฯ

ตัวแปรด้านสภาพที่อ่านหนังสือฯ อยู่ในระดับดีมาก 10-11 ข้อ จัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพดีมาก

ตัวแปรด้านสภาพที่อ่านหนังสือฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 7-9 ข้อ จัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพดี

ตัวแปรด้านสภาพที่อ่านหนังสือฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 4-6 ข้อ จัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพพอใช้

ตัวแปรด้านสภาพที่อ่านหนังสือฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 1-3 ข้อ จัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพควรปรับปรุง

2. ด้านการดำเนินงาน

ตัวแปรด้านการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 12-14 ข้อจัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพดีมาก

ตัวแปรด้านการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 9-11 ข้อจัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพดี

ตัวแปรด้านการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 5-8 ข้อ จัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพพอใช้

ตัวแปรด้านการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก 1-4 ข้อ จัดว่าเป็นที่อ่านหนังสือฯ ที่มีประสิทธิภาพควรปรับปรุง

